

Керамічні серця

Про книгу

Їхня зустріч випадкова. Канре — служка без надзвичайних вмінь, Жаррак — спадкоємець одного з наймогутніших родів чаротворців. Країною шириться смертельна хвороба, із південного кордону погрожують війною, на півночі снують змови — і саме на тлі цього їхні долі переплетуться. Цей роман — сповнена магії історія, яка розгортається на тлі епохи раннього модерну. Але на перше місце тут стає людяність, яка дається героям важкою ціною. Чи повстануть вони проти жорстокої соціальної нерівності, адже у Франі пригноблюють усіх, хто не володіє чаром? Ризикнуть вступити у битву з часом чи вимушені будуть йому підкоритися?

Авторка обіцяє, що ця книга буде дещо несхожою на решту її творів, а описаний у ній світ — місцями некомфортний, незвичний, але не менш захопливий. Письменниця працювала над романом два роки, і вже тоді вписала в сюжет епідемію, через що історія вийшла досить актуальною.

НАТАЛІЯ
МАТОЛІНЕЦЬ

КЕРАМІЧНІ СЕРЦЯ

2021

ISBN 978-966-982-484-4 (epub)

Жодну з частин даного видання не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі без письмового дозволу видавництва

Серія «Художня література»

Дизайнер обкладинки Віталій Котенджи

Електронна версія створена за виданням:

Матолінець Н.

Керамічні серця / Наталія Матолінець. — Х. : Vivat, 2020. — 592 с. — (Серія «Художня література», ISBN 978-966-942-826-4).

ISBN 978-966-982-139-3

Канре знає правила свого життя: не підводити очей на високорідних, не ставити запитань, коритися могутнім маестрам. Жаррак теж знає правила свого життя: він має стати бездоганною зброєю Сонцесяйного, невсипуце вивчати чаротворення й виправдати очікування родини. Вони з різних світів, розмежованих золотою оливною гілкою. Та коли їхні долі перетнуться, виявиться: є те, що ламає одвічні закони. Тут смерть ховається всюди, навіть у філігранній красі керамічного серця. Залишилося тільки вирішити: боротися з часом чи підкоритися йому. Зрештою, відлік пішов. Чуєш? Годинник цокотить.

УДК 821.161.2

© Матолінець Н. Я., текст, 2020

© ТОВ «Видавництво “Віват”», 2020

ВСТУП

Канре розв'язала халат перед дзеркалом. Тонка тканина ковзнула на підлогу і скрутилася там. У дзеркалі, підсвічена тьмавим полум'ям, вимальовувалася постать із тонкими стегнами і сороміцько обтягим над плечима волоссям.

Канре придивилася до грудей, дрібних, як цьогорічний урожай. Між ними горіло ледь помітне в півтемряві керамічне серце, котре вона викликала назовні своїм бажанням.

Дівчина торкнулась його пальцями — обриси проступили чітко, мовби були матеріальними, а не лише вигадкою могутньої чаротворчої сили. Вона навіть відчувала холодну гладкість емалі, котра вросла під шкіру.

Серце скидалося на вишукану прикрасу, одну з тих, які лежали колись на туалетному столику в покої маестри Альвіанні. До них Канре було суворо заборонено торкатися. Та вона все одно часом торкалася — до пухнастих пензлів, перлових пудрениць і скляних баночок із паморочливими запахами. Навіть обмацувати життя, яким сама вона жити не могла, — то була маленька радість, котру треба часом собі дозволяти, аби не з'їхати з глузду.

Втім, вона закінчилася, та радість, поступившись іншій. А скоро і це закінчиться.

Дівчина обвела пальцями керамічний годинник і придивилася до стрілок, котрі блискотіли всередині. З моменту, як у неї з'явилося це серце, друге і зайве, життя перетворилося на міряння часу.

Канре переконувала себе, що все ще гаразд. Наче молитву, повторювала подумки: Кара не дожила до двадцяти п'яти, Юппер — до шістнадцяти, Аннік — навіть до тринадцяти. То їй, вважайте, пощастило. Вона проживе більше від усіх, окрім, мабуть, Кари.

Бо годинник цокає.

Канре згасила свічку і пірнула під важку ковдру. Часом перед сном до неї приходили думки про те, чи варте воно було цього кінця. Чи могла б вона уникнути свого вироку, якби відступила вчасно? І що сталося б далі, якби керамічне серце не застигло в неї між грудей?..

— Сестро Кара, сестро Юппер, сестро Аннік... — прошепотіла Канре, пірнаючи в дрімоту. — Я скоро помру.

ЧАСТИНА ПЕРША

РОЗДІЛ 1. ЖАРРАК ПОРУШУЄ ПРАВИЛА

Усе могло би, безперечно, скластися по-іншому, якби Жарра́к не належав до великого дому. Або був на кількадесят років старшим за Канре, а ще бажано беззубим і буркотливим. Чи якби він обрав інший день для втечі з лекцій. Якби бодай для пристойності задирав голову достатньо високо, як і личить шановному панству, до якого належав. Тоді ще був би шанс, що юнак проминув би Канре, не черкнувши й поглядом, і, можливо, це своєю чергою не смикнуло б жодну срібну нитку.

Але цього не сталося. Як не сталося снігу в червні і кривавої війни після вбивства королеви-матері, слава за те всім великим домам.

Натомість Жаррак, замість піти крізь парадний вхід, шмигнув під кам'яною аркою до заднього двору за маєтком маєстри Альвіанні, своєї двоюрідної тітки. А це той вид стосунків, коли вас іще зв'язує щось кровне, проте воно здебільшого передбачає лише подобу турботи й інтересу до справ одне одного. Природно, тітка не цікавилася тим, що племінник тікає з навчання та пропускає його, гостюючи в її маєтку, найближчому до Лекторійного дому імені святого Максимілія.

Сама маєстра здобула бездоганну домашню освіту, як належить панні, і дуже цим пишалася, примовляючи, що в її часи юна дівчина *і не помислила би* податися в студентки і то все поганий вплив Ермани. Нині більше інтересу вона виявляла до парфумів, а не до книг. Поповнювала, щоправда, обидві колекції з огляду на бажання демонструвати красу та розум, які, на думку оточення, рідко йдуть у парі. Бо відома річ: суперечливе враження — найкраще, аби тебе не розгадали. А ті, кого важко розгадати, завжди на висоті в колах, до котрих маєстра належала за правом народження і звідки не мала жодного шансу вирватися.

Тож Жаррак, насвистуючи мелодію сороміцької пісні, яку почув від свого друга Шарля Толію, забіг у двір, заляпав світлу одіж болотом, котре квацяло під ногами після нічної зливи, і послизнувся на бігу так, що ледь не впав у дерев'яне коритце, повне чистих, щойно випраних простирадл.

Вилаявся він геть невідповідно до свого статусу, тому тихо й під носа, а тоді спантеличено кинув:

— Що у вас тут валяється посеред дороги?

«Дорогою» болото у дворі назвати було важко. Але коритце стояло посередині, зовсім посередині. Тож якби хтось хотів якнайшвидше перетнути двір, як-от Жаррак щойно, він би обрав саме шлях, на котрому лежало прання. Тільки що на задньому дворі швендяли самі лиш слуги, і вони би просто, ні пари з уст, оминули корито з білизною і пішли собі далі. Але біда принесла сюди молодого маестра. Біда та звалася професором історії цивілізацій, якого Жаррак не міг слухати не засинаючи, хоч викладач і отримав торік від Ради почесну відзнаку за видатні досягнення в науці.

— Це моя провина, маестре. — Канре виринула з-за розвішаної на довгих шворках білизни і подумки вилаяла невчасного тут панича слівцями, які вона ще в дитинстві завчила від Кари. Утім, відвертості ніколи не просочувалися крізь її міцно стулені уста.

Тепер їй належало вибачатися, бо Жарракові належало все інше, включно з її життям. І нехай рабства у Франі ніхто не пам'ятав, та це не допомогло ні Карі, ні Юппер, ні Аннік. Наймолодшій сестрі радше пощастило померти рано.

Канре зняла фартух, у просторих кишнях якого дзвеніли ключі від кухонних комірчин і кімнат тієї частини дому, котру маестра вділила для слуг. Фартух належав пані Манно́, і не дайте пресвяті комусь забруднити його навіть зі споду! Та Канре смикнула його собі, аби не забризкатися водою зі свіжовипраної білизни, бо ж їй по тому поспішати до маестри.

Дівчина повісила фартух на натягнутий мотузок і опустилась на коліна, подумки прикидаючи, скільки сохнутиме сукня після прання, куди її якнайшвидше доведеться відправити після клякання в болото.

Вона опустила погляд до землі і витягнулась уперед, щоби паничеві відкрились її шия й потилиця, розмежована акуратним проділом. Мітки від хвороби там не було.

— Боже, я ж не наказував тобі падати в болото... — відказав Жаррак куди спокійніше, ніж до того цікавився щодо корита.

— Щиро прошу вибачення, — відповіла Канре, сподіваючись, що він швидко піде. Дівчина вже відчувала колінами вогкість землі, котра

просочувалась навіть крізь нашиту на поділ смугу грубої тканини й такі ж грубі панчохи.

— Я думав, що ви лише в домі маєте так робити, — мовив несподіваний гість із подивом. Мовби зі зла, він не поспішав іти геть і пробурмотів: — Франські звичаї...

— Так мене навчено, маестре, — відповіла Канре сумирно й на прохання панича повторила з дитинства відоме правило: — Якщо служка чимось допекла господареві, то їй належить просити пробачення на колінах. Будь-де й будь-коли.

— Тоді я прошу вибачення теж, — раптом заявив Жаррак. — Я кілька років не був у Франії, а виріс біля столиці Вінну — там звичаї трохи інші. Підведися.

Канре сторопіла. Вона зроду не чула про правила у Вінні, та й про саму столицю східних сусідів чула мало. Водночас її роздратувало те, що цей світловолосий пан спершу примусив її забрьохатися, як свинюку, а тепер ще й твердить, що не знає про тутешні правила. Ще й вибачився — сам! Мовби знущається.

Проте не послухатися дівчина не могла. Вона повільно підвелася, відчуваючи, як багно затікає в черевики, а панчохи огидно прилипають до ніг. Очей не підводила: це теж забороняли. Якщо ж якийсь пан наказував показати йому лице й подивитися просто у вічі, чекай біди. Канре не раз переживала це. Тому видихнула з полегшенням, коли оцей тільки їй щось кинув про вмивання і пішов собі геть.

— А щоб і вам незле велося, шановний маестре, — шепнула дівчина вслід фалдам пісочного кольору, котрі так не личили до заднього двору.

Вона відчувала сором від того, що незнайомець, замість прийняти її вибачення, як личить вищому, спантеличив. Сама хотіла б обійтися без клякання в болото. А він міг би промовчати і піти далі замість волати на неї. Заради всіх святих, ну як же можна не знати такої простої речі?.. Проте Канре притлумила роздратування, бо пам'ятала дуже добре: сестру Кару стратили за те, що вона не попросила вибачення.

На щастя, день видався зайнятим, тому Канре не потрапила на очі пані Манно. Управителька не втратила б шансу розпитати її про забруднену сукню й виписати за те, що посміла поставити корито на шляху якогось панича. Наче паничі тільки те й роблять, що блукають зранку їхнім заднім двором та перечіпаються через усе, що криво лежить!

На щастя, була середа й середина місяця. День, коли маестра Альвіанні неодмінно приймає численних гостей. Ладили великий прийом: у вітальні вичищали люстру на кількадесят свічок, нову сукню (сапфірово-синю з кремовим мереживом) привезли ще вранці, а на кухні все брязкотіло й парувало так, ніби завітає щонайменше король із почтом.

Хоча гості прибуватимуть аж надвечір, але з самого ранку, після бідосі з коритом, Канре мусила допомагати господині. Це звільняло її від потреби зазирати до кухні, де задихнутися легше, ніж вижити. Однаково до кухонних справ її не допускали — двом кухаркам часом підсобляла Юонна. Пані Манно буркотіла, що зі статками маестри годилося б найняти більше слуг, щоб кожен дбав про своє діло, а не біг ще й іншому допомагати. Управителька ще казала Канре, що в іншому домі помічниці на кшталт неї не личило б узагалі спускатися до кухні чи бавитися з постіллю. Проте господиня твердо стояла на тому, що коли вона живе самотою, то не потребує натовпу прислуги, аби глядіти вельми скромний, на її погляд, маєток. Маестра понад усе цінувала тишу поміж своїми невпинними прийомами. Тож бідкалася: коли в домі буде більше слуг, вони доконають її тупотінням по паркету.

Найгірше було, коли на пишні бенкети приходили панії зі своїми чоловіками. Чи з чужими — таким в Івеліні нікого не здивувати. Будь-які чоловіки небезпечні. У такі вечори Канре особливо заздрила Аннік: сестра померла якраз на порозі віку, який несе загрозу. Сама вона давно перетнула ту межу і добре знала смак зілля агонії, котре зрідка оплачували зі своїх бездонних кошелів маестри, які бажали її тіла й не бажали спинятися вчасно.

Юонна нині в'їдливо, як завше, твердила, як Канре щастить: помічниця самої панії, тож має вищий статус і забагато поблажок — принаймні так це виглядало в очах інших. Дівчина не кивала, поки молодша служка уклала їй коси. До маестри належало з'явитися

якнайшвидше. А ясно-блакитна, розкішна з погляду служниці сукня ще висіла на дверцятах шафи.

— Швидше, будь ласка, — попрохала Канре.

Їй здавалося, що Юонна сьогодні навмисне довго порається. Сподівається, що спізнення помічниці розгніває маестру, котра сама не своя у дні бенкетів. Розгнівається, прожене і покличе собі на поміч молодшу служку. І, мабуть, подарує їй таку ж світлу сукню — господиня любила легкі, ніжні барви. А все, що оточувало її, мало вписуватися в це піднесене уявлення про красу світу. Попри те, що світле для слуги несе більше проблем, ніж вигоди.

За весь час роботи пліч-о-пліч із Юонною Канре непогано вивчила звички й бажання сусідки по кімнаті, тому дрібні шпильки тієї, як правило, викликали усмішку. Врешті, гостроязика й метка служка не була поганою людиною. Вона одного разу попередила, що панія з нудьги йде аж до них униз — перевірити, як рухається робота над вишитою торбинкою, — саме коли Канре гортала старі листи замість шити. Іншого разу Юонна вивела їй пляму з сукні, поки дівчина лежала в знемозі після зілля агонії, котре ой не дарма має таку назву.

— Готово, — клацнула язиком молодша служка. — Особиста помічниця маестри може вийти до світу у всій красі.

Канре похитала головою, перевіряючи, як шпильки тримаються.

— Дякую, — кивнула вона й почекала, поки Юонна вийде, бо воліла перевдягатися наодинці. Та й не хотіла, аби подруга бачила, що господиня вділила їй ще нові панчохи — тонкі й світлі, як морська піна. Ще більше вона остерігалася, що Юонна краєм ока зазирне до її шухляди і знайде там під паперами й старим мотлохом баночку з рум'янами, котрі маестра наказала викинути, бо вони впали зі столу і кришечка розбилася. Канре була певна: відсутність кришки нітрохи не зіпсувала вмісту. Вона накривала баночку папером і зав'язувала стрічкою. Шухляду завжди замикала на ключ — від цікавих очей.

— Пора йти, — сказала віддзеркаленню в шибці, мовби шукала в нього підтримки перед довгим і важким днем. Добре завчила: підтримки шукати більше ніде.

— І де вона? — спитала маестра Юріт Даль Альвіанні у служниці, яка принесла їй ранкову каву в чашечці розміром з наперсток, проте в концентрації, котра здатна підняти й трупа. Бо саме живим трупом маестра почувалася щоранку. — Де Канре, котра мала бути тут ще десять хвилини тому?

Служка дивилася в підлогу, і плечі її дрібно тремтіли — аж кава бралася брижами, як вода на морі. Господиня помітила це.

— Тримай себе в руках, — наказала з придихом.

Узяла чашечку з таці і вдихнула аромат, а тоді ковтнула все й одразу. Чорна кава працювала краще від заклинання ейфорії, котрим маестра Альвіанні бавилася в часи навчання. Проте задля справедливості треба згадати, що прокидатися вранці тоді теж було легше. А замість важких титулів, котрі осіли на її ім'я, лунали інші, інтимніші звертання. І голоси, більшість із котрих ніколи не оживуть...

За кілька секунд м'якість спогадів утекла з тіла маестри разом із сонною втомою.

— Ти, — вела вона далі, зиркаючи на служницю, ім'я котрої завше забувала, — йдеш на кухню й кажеш пані Манно, що я відсторонила тебе від роботи сьогодні на прийомі. Мені не потрібні прецеденти з розхлюпанним вином. Якщо ще раз побачу, що твої руки не на місці, — звільню без плати й рекомендацій. За три секунди тебе тут немає. Раз.

Служка чкурнула з покою ще до того, як маестра видихнула «два». Юріт повернулася до вікна, очікуючи, що наступним стуком буде запізніла Канре, котрій сьогодні ох дістанеться... Але натомість легкі та впевнені кроки принесли до її дверей когось іншого — а маестра навчилася гарно розрізняти кроки та стукіт. Раптовий гість не належав до слуг.

— Доброго ранку, тітонько! — негайно підтверджуючи її слова, озвався на порозі непосидючий племінник. — До вас можна, чи й на мене такі злі, як на служку?

Жаррак, певна річ, застав момент, коли служниця вибігла геть, і сприйняв це надто серйозно.

— Любий! — Маестра розцвіла усмішкою і солодко потягнулась. — Ходи привітай мене як годиться. — Вона простягла руки, намащені трояндовою олією, до племінника.

Він підійшов, нахилився і ніяково поцілував її в обидві щоки, стараючись не торкнутися рук, аби не вимастити світлий жакет. Віннське виховання зробило його надто холодним до розваг Івеліна, ще й неоковирним на смак маестри, але вона не ризикувала висловлювати цю думку Жарраковому батькові. Врешті, дитина є дитина — з неї можна виліпити будь-що, а Жаррак був талановитою дитиною з великим майбутнім.

— Господи, я зовсім не зла, та з нижчими по-іншому не можна. — Маестра смикнула нижню сукенку і запнула халат, в котрому розкошувала на софі під вікном, ловлячи лагідні вранішні промені. — Вони народжені, щоб служити. Ми — щоб нести певність у їхні життя. Якщо послабити віжки, то нижчі потонуть у власному невігластві. Ось поглянь: я наставляла служку, щоб вона акуратно подавала напій. А якби не завважила цього, вона б могла пролити дороге вино на ще дорожчу одіж когось із гостей. І їй би, чого доброго, відрубали руки. А тоді настрій зіпсовано, бенкет зіпсовано — комусь треба такого? Мені — ні.

Жаррак усміхнувся, і сонце впало на його лице, мовби хотіло підсвітити цю усмішку.

— Я розумію, тітонько. Тільки після приїзду мене щоразу дивує, коли вони на коліна падають.

— Ти звикнеш до всього. — Маестра обтерла руки вологою хустинкою і опустила її в миску з трояндовою водою. Тоді вимогливо потягнулася до племінника і взяла його широкі долоні у свої, вполовину менші. — Життя у Вінні дуже хороше, я певна цього. Але ти вже не дитя, Жакк , — назвала вона його всупереч сказаному дитячим прізвиськом. — Ти потрібен своєму домові, тому придивляйся до тутешніх звичаїв і вчися давати лад усьому — поки маєш у кого вчитися. Твій батько — один із найкращих...

— У мистецтві війни, — перебив Жаррак несподівано жорстко.

Тут у двері застукотіли дрібно, мовби град пройшовся, а тоді всередину обережно зазирнула Канре. Маестра була зла на неї, проте з приємністю відзначила, що сукня помічниці гарно випрасувана, взуття чисте. Хоч і пошарпане вже. Зате волосся ретельно укладене. А коли дівчина виглядає добре з лиця і має лискуче волосся, то ніхто не дивиться на її туфлі. Хіба прихильники каблучків як продовження

ніжок — такі, на кшталт панотця Фільона. Але того виродка, слава святим, нині ввечері не буде.

— Канре, ти спізналася, — різонула маестра, напускаючи на себе холод.

— Прошу вибачення, пані. — Служка застигла біля дверей з опущеною головою і вже сіпнулась, аби опуститися на коліна.

— Потім проситимеш. Не смій забруднити сукню, бо я тебе вб'ю, нещастя. — Жінка найменше хотіла, аби її помічниця, котра нині має виглядати бездоганно, як і все в цьому домі, витирала поріг ясно-блакитним шовком.

Канре зім'яла поділ сукні.

— Руки! — Маестра Альвіанні аж схопилася за бильце софи і подалася вперед. — Ти сьогодні не спала чи що?.. Можеш зайнятися списком справ, — наказала вона, знаючи: якщо не дати нижчій роботу, вона зараз м'ятиме ту сукню, аж доки не доведеться її заново прасувати.

Дівчина стріпнула руками, наче проганяла бісенят із кінчиків непосидючих пальців, і швидко підійшла до круглого столу, на якому лежав аркуш — побажання панії. Та брала собі в особисті помічниці тільки тих, хто вміє читати. Бо любила перед сном складати список завдань, котрі вранці давала служці. Це допомагало заснути й часом заспокоювало мігрень.

— Тепер іди. За дві години чекаю тебе з кольє. Візьми з собою когось із охорони. Скажеш: мій наказ. — Маестра Альвіанні повернулася до племінника. — Злодіїв нині розвелосся, мов мошкари. Уже й не можна безпечно відправити служницю до ювеліра. Перестрінуть іще на порозі, обберуть у найближчому провулку й заріжуть при світлі дня! А коли ювелірових кур'єрів і попросиш у певний час принести замовлення, то вони все переплутають і не встигнуть до прийому. Покладатися можна лише на свою слугу.

Жаррак мовчки слідкував за швидкими рухами дівчини-служниці. Він не одразу впізнав у ній ту, котра клякла перед ним у дворі. Удома, в Альтесштадті, теж ніколи не зникала прірва, котра розділяла народжених під знаком оливної гілки і нижчих, але там він хоча б міг спокійно перекинутися кількома словами з материною помічницею Ліселлою чи управителем Густавом. Усвідомлення цієї прірви

прийшло до нього рано — і поверталось щоразу в снах, де крижана вода підступала до горла. Та Жаррак легко забував сни.

— Якщо вона ще раз так запізниться, — порушила мовчанку маестра, коли Канре вийшла і невагомо причинила двері, — бачу, що шукатиму собі нову помічницю. Шкода, бо ця і сумирна, і з лиця нівроку — слуга в моєму домі має тішити око! А ще Канре читає й пише добре: я часом довіряю їй готувати всю пошту з запрошеннями.

Жаррак посмакував ім'я «Канре», котре скидалось на випадковий звук клавесина. Проте нічого не відповів. І дарма — за кілька секунд тітонька з лукавою усмішкою почала розпитувати, а чого це, до речі, племінник пропускає сьогоднішні лекції.

Канре усміхалася сама до себе, коли поспішала вниз вулицею. Обійтися без покарання від маестри — та сьогодні покровителі удачі явно любили її! Адже господиня мала особливий смак до вигадування покарань.

Нехай святі завжди на боці тих, хто носить знак оливної гілки. Але в глибині душі дівчина сподівалася, що й нижчим часом перепадають крихти благодаті. Як-от ясно-блакитна сукенка, наче в панночки-студентки, чи нові панчохи. Канре підозрювала, що поблажливість панії — наслідок візиту того білявця, котрий раніше присоромив її у дворі.

— А нічогенький вітер нинька ганяє! — кинув навздогін Осван.

— А нічогенький! — дівчина напнула каптур.

Густо-синій плащ із гербом дому Альвіанні сповіщав усіх, що Канре служить маестрі, і це дозволяло бодай трохи безпечніше оминати непрохідний натовп середмістя. Плащ напинався від вітру, але зігрівав гарно.

Осван поспішав за нею і часом кидав щось про погоду чи ціни на ринку, про які наслухався від кухарок. Із двох охоронців у домі кремезний білявець видавався Канре приємнішою компанією — він не любив пиятик, ніколи не спав на варті, а ще розумів, що таке поспіх.

Зараз вони поспішали. По цей бік річки був лише один майстер, якому господиня довіряла. Поворот біля пекарні, вихор квіткарки, далі майстерня капелюшника... Зіщулилась, коли проходила повз дім аптекаря з потертою темно-зеленою вивіскою. Вузькі вікна були ще запнуті зсередини. Старий травник зробив усе, аби його крамниця на першому поверсі виглядала занедбаною й непривабливою, відлякуючи грошовитих клієнтів. Проте високорідним і не доводилося навідувати такі місцини: у них був чар цілителів, а коли вже він чогось не міг виправити, то й трави ні до чого. Зате саме сюди, в непримітну крамницю, Канре й інші служки чи просто дівчата-нижчі приходили по зілля агонії. Темні кімнати аптекаревого прихистку навіювали спокій: вони не випускали назовні своїх секретів.

— А чого маестрі забаглося цього разу: гранатів чи рубінів? — спитав Осван, щоб спонукати Канре до розмови.

На розчарування охоронця, дівчина виразно смикнула плечима й наддала ходи.

У ювеліра виявилось, що пані Альвіанні замовила кільце з сапфірами за рахунок котрогось зі своїх прихильників. Канре подякувала, взяла пакунок обома руками і сильніше запнула плаща, щоб цікаві очі не роздивлялися згорток, який вона несе.

Проблема виникла, не встигли вони минути й три крамниці.

Процесія попереду рухалася швидко, а перед нею, мовби карткові будиночки, на які дмухнув вітер, падали всі без винятку перехожі. Квіткарки і купчині, хлопчики-газетярі, охоронці, пияки, міські божевільні, дзвонар і його сини, пекар з хлібної крамниці на розі...

Королівська процесія розтинала вулицю, як лезо. Прапори, розвіяні на вітрі, зблискували білістю й золотим шиттям.

— От невчасно... — пошепки видихнув Осван, озираючись, аби ніхто не почув. Бо й за такі слова можна поплатитися.

Канре думала блискавично. Їй ніяк не можна було падати на землю. Не зараз — забруднить одяг навіть у плащі. На буденній сукні внизу чорніла нашивка з цупкої тканини, котру легко відпороти й замінити в разі чого. На світлу сукню Канре не могла прилаштувати нічого такого. А маестра вже й без того зла за її ранкове спізнення.

Але не впасти до землі, помітивши попереду королівську процесію, та ще й з вищими чаротворцями, чії стяги майоріли обабіч розкішних

екіпажів, — це смертний вирок на місці.

— Будь тут, — попрохала вона Освана і метнулася за двері найближчої крамниці.

Крамниця пахла шоколадом та медом.

Канре залякла на вході: вона впізнала це місце. Тут у розкішній вітрині лежали солодоці, котрі так любила маестра. А в другій залі, з видом на доглянутий, хоч і крихітний садок, примостилися столики, за котрими відвідувачі любили пити гарячий шоколад і говорити про справи, до яких простим смертним не торкнутися.

Але головне не це.

Нижчим вхід сюди був заборонений.

І Канре зрозуміла, що вже видала себе — заціпенінням у дверях, панікою на обличчі. Навіть не дивлячись у дзеркало, розуміла, що має вигляд звичайної служки. Але треба було тут втриматися — хвилини вистачить.

— Ох, як мені зле... — Вона закотила очі, зняла каптур, тоді прихилилась до стіни біля дверей і почала обмахуватися рукою за відсутності віяла.

— Слуг без господарів не обслуговуємо, — підійшов до неї цибатий пан у темному однострої. — Вийдіть негайно. Ви псуєте нашу репутацію.

— Перепрошую? — Канре вдала обурення й опустила руку. Вона все ще стояла спиною до стіни, щоби ніхто не помітив герба на плащі. — Я навчаюся в Лекторійному домі!

— А я навчаюся відрізняти малих брехунок від справжніх панночок щодня, — перебив її чоловік. Сухорлява, але міцна рука схопила плече Канре, й управитель турнув дівчину до дверей. Герб таки потрапив їйому на очі. — Ти диви! З Альвіанні! Коли маестра дізнається, що ти видаєш себе за високорідну, то шкуру спустить, — відказав він із помітним задоволенням і насунув каптур їй на очі. — Геть відсіть, поки я добрий і нікого більше нема. Ич, студентка знайшлася!

Канре знала, що господиня й так спустить з неї шкуру, якщо вона зіпсує нові панчохи й сукню напередодні прийому, на котрому їй треба виглядати бездоганно, як і всім речам у домі маестри. Канре-бо входила до переліку її красивих речей, як і Кара колись.

Управитель зміряв небажану гостю поглядом, в котрому горіло торжество: викрив таку страшенну облудницю! Дівчина не раз дивувалась, як нижчі ставляться одне до одного. Замість підтримати, як тільки хтось піднімався бодай на сходинку, він сповнювався погорди й ненависті до інших, мовби вони нагадували йому про власні витоки. Хоча так чи інак, гілка не могла прорости під шкірою нижчого, тож жодні сходинки нагору не вели достатньо високо.

— Ану припиніть, — голос пролунав від дверей до другої зали. — Слуга зі мною.

Канре сторопіла від такої заяви. Вона не стрималась і мигцем подивилася на того, хто сказав це. На щастя, він не помітив її нахабства.

Світле, ніби виблякле волосся хвилями спускалося нижче плечей. Юне лице видавалось тепер напрочуд суворим. Ранковий гість маестри!

Рука управителя, котра нагадувала кліщі, відпустила плече дівчини. Канре шумно видихнула і взялася вивчати поглядом візерунчастий паркет. Гість маестри тут. Упіймав на гарячому. Розповідь, що вона намагалася видати себе за студентку.

— Коли я прийшов, — вів далі юнак, — то повідомив, що чекаю на ще одну особу. Мова йшла про служку Альвіанні. Ви забули?

— Н-ні, маестре, — управителів голос звучав, мовби розстроєний інструмент. — Прошу вашого пробачення з найглибшим жалем, — проскрипів він і опустився на коліна, наче сили враз покинули, а ноги підігнулися.

Високорідний незнайомиць тим часом вимогливо поманив дівчину до себе.

— Я забуду про це непорозуміння, — кинув він управителеві і швидко пішов до другої зали, яка, на щастя, стояла порожньою: панії, котрі любили тут смакувати шоколад, ще тільки робили ранковий туалет.

Канре мовчки попленталася за паничем. Дрижаки пробігали її тілом.

— Це ти та служка, котру тітонька відправила до ювеліра? — спитав маестр, щойно вони опинилися за зачиненими дверима.

— Так, пане, — відказала Канре, притискаючи пакунок до грудей.

— О, впізнав-таки, — юнак усміхнувся з полегшенням і присів за столик, від котрого нестерпно яскраво пахло марципанами та кавою. — Вас нелегко розрізнити, коли всі в землю дивитесь... То яка мара тебе понесла сюди, якщо вхід заборонено?

Канре зіщулилась.

— Розповідай, — голос маестра пом'якшав, але дівчина не довіряла цій м'якості. — Я щойно врятував тебе від великої проблеми. Якби хотів зробити зле, міг би просто не втручатися.

Дівчина розуміла, що так і є. На кінчику язика завмерло питання, чому він заступився за неї, але вона не мала права ставити недоречних питань, котрі не стосувалися розпоряджень чи роботи.

— Знадвору рухалася процесія короля, — прошепотіла Канре. — Я вже завинила перед пані Альвіанні сьогодні. Тож не мала права забруднити сукню. Але закон наказує схилитися перед процесією, інакше...

— Знаю. Проте якби тебе піймали на тому, що ти брешеш про свій статус... — замислено відповів юнак і поморщився. — Тебе могли б засудити.

Темні туфлі на його ногах блискотіли, бездоганно начищені. Канре не знала, що додати.

— Не розумію я жінок. І тітонька каже, що не розумію, — вів далі маестр, похитуючи ногою, закладеною на другу. — Навіщо стільки проблем через одну сукню? Давай я куплю тобі іншу, на зміну.

Дівчина здивувалася ще більше. Їй шалено хотілося зазирнути в обличчя маестра і зрозуміти, з чого це він таке говорить. Натомість вона похитала головою.

— Мені заборонено приймати подарунки від високорідних. Тільки з дозволу господині.

— Справді. Вибач, забув. Тоді зажди тут.

Маестр знявся з місця, та за хвилину повернувся, шурхочучи пакунками.

— Руки сюди!

Канре послушалася, затиснувши коробочку з кольє під пахвою.

— Віднеси це до маєтку. Скажи, що від племінника, який сам на тебе натрапив дорогою, — наказав він і опустив кілька коробок із солодощами в простягнуті руки дівчини. — А це — для тебе. — Юнак опустив зверху ще три круглі цукерки в паперовій обгортці. — Не заперечуй. Про них просто не кажи.

— Маестре, я матиму проблеми... — відказала Канре, котру здушував власний подих.

Як він не розуміє? Чому не хоче зважати на правила її життя?

— Мені *заборонено* приймати дарунки від високорідних, — додала вона.

— Це каже мені служниця, котра намагалася видати себе за студентку Лекторійного дому кілька хвилин тому?

Канре не могла вловити, чи маєстр злиться, чи насміхається. Проте врешті зрозуміла: високорідний нагадав це з тієї ж причини, чому й виручив. Звісно, це не химера його виховання, не раптовий просвіт доброти. Ось і зараз: він пригощає її. А потім, певна річ, прийде на прийом. І накаже підвести голову та подивитися в його очі. Вона не відмовиться, адже не може відмовитися — тільки сподіватися, що він не має *особливих* побажань чи схильності здушувати дівочу шию в пориві екстазу. Канре настільки звикла до того, як відбуваються схожі речі, що їй видалася кумедною спроба юнака присолодити майбутній вечір.

— Тобі пора йти, — сказав маєстр. — Там біля входу тупцяє охоронець із розгубленим лицем і гербом моєї тітки. Думаю, він чекає на заблукалу служку. А до мене з хвилини на хвилину друг прийде.

— Дякую за вашу добрість.

Дівчина опустила каптур на лице, запнула плащ і швидко попростувала до виходу повз управителя, який палюче дивився їй услід.

— Канре, Канре, я вже думав, сталося що! — Зблідлий Осван вирячився на неї стурбовано, щойно побачив на порозі. — Тебе так довго не було! І як ти... — Він не договорив, проте похмуро подивився на табличку з золоченою гілкою на дверях.

Процесія короля вже давно минула вулицю, і все довкола повернулося до звичного шарварку, який змітав, заглушував і плутав

думки незгірш за те, як плуталися стрічки пані Альвіанні, коли вона пожбурювала їх геть у нападі гніву.

— Тримай. — Дівчина віддала охоронцеві коробки шоколаду і кинула три цукерки до одного з пакунків. — Я мала забрати замовлення маестри. Вона напередодні написала їм про це. Просто управитель — таке одоробло, що довелося довго все пояснювати. Як наче він і сам зі знаком оливи народився... Ходімо, ми й так затрималися!

Дівчина зміряла двері роздратованим поглядом, щоб переконати Освана, й припустила вгору брукованою вулицею, високо задираючи поділ злощасної сукні.

Підготовка до бенкету відбирала в Канре весь час та сили. Але то була робота, а на роботу не скаржаться, коли вона є. Ще й така хороша — куди краща за все інше, на що безрідна дівчина без імені могла б розраховувати.

Після походу до ювеліра їй належало перевірити, як справи на кухні, потім поговорити з садівником щодо декору столів: тільки свіжі букети, тільки золотаві стрічки — сьогодні господиня хотіла розкоші, а нема нічого більш розкішного за золото. Подейкували, що одного разу в намаганні вразити короля герцог Анріту змусив свого сина-чаротворця витратити всі сили, аби вкрити маєток і прилеглий сад найдрібнішим покровом із золота й перлової пудри. Молодий чаротворець, звичайно, вигорів після такої витрати сил і незабаром покінчив із собою. А король наказав стратити герцога, бо вирішив, що така помпезність не личить нікому, окрім нього. Хоча офіційною причиною назвали те, що закон оливної гілки забороняє витрачати намарне благословення чаротворців.

Але маестра Альвіанні мала смак до декору. Потім, коли вона вже вмилась і втерла в шкіру пахощі, панії треба було розчесати довгі темні коси й укласти їх. У Юонни це виходило краще, але маестра воліла, аби все робила Канре, тому так і було. Зачіску, пахощі в крихітну вишиту сумочку, дотик теплих рум'ян на вилицях... Дівчина натирала нігті господині до блиску, збризкувала трояндовою водою її шкіру, аби

та була сяючою і свіжою. Допомогала їй одягатися, застібала на тонкій шії кольє, подавала туфлі, розправляла шлейф, котрий нагадував прибій. Маестра, висока і худорлява попри немолодий вік, виглядала красунею.

— Добре, — милостиво мовила вона, коли подивилась на себе у високе дзеркало, та обсмикнула шовкові рукавички, які тонули в мереживних манжетах. — Допоможеш мені на туфельній церемонії і далі вдаватимеш невидимку.

— Так, пані, — відповіла Канре, рахуючи пелюстки вишитих квітів на мереживах.

Перед приїздом перших гостей дівчина ще встигла підправити кілька шпильок у волоссі й одягнула бежеві рукавички. Маестра не дозволяла нікому зі слуг з'являтися перед гостями без рукавичок. Та й просто не дозволяла нікому зі слуг з'являтися, за винятком тих, які розносили таці й тарелі зі стравами, наливали вино і часом отримували від гостей кілька лере, якщо панство було в гарному гуморі.

Туфелькова церемонія, котрою розважалися дами, видавалася Канре неоковирною. Проте вона ніколи не озвучувала цієї думки. Адже очевидно, що не її це справа — розваги вищих. Наче вона може нарадити їм щось.

Панії хихотіли, перемовлялися, прикриваючи напомаджені вуста розлогими віялами, зиркали на вечірні туалети одна одної. Основою їхнього спілкування була ієрархія, а за ієрархію правили краса й заможність. У дитинстві Канре дуже здивувало це відкриття: для неї всі високорідні були мов напівбожества.

Коли дівчина виходила до гостей, то звично опускала очі і бачила лише туфлі та рясні мережива подолів. Вона навчилася розрізняти постійних візитерок пані Альвіанні по голосу й ногах.

Нагадувала собі: бути тінню. Ні слова, ні погляду. Нічого, що може порушити спокій гостей та її власний. В обох руках Канре тримала вкриту оксамитом дерев'яну підставку. На ній синіла нова туфелька маестри Альвіанні.

Служниця опускала підставку перед паніями. Гості захоплювалися красою розкішного взуття, на що господиня кокетливо відповідала, що це подарунок від прихильника. Вона не називала, котрого саме, щоб красномовно засвідчити: прихильників має багато. Переважно так і

було, адже маестра з її статками та іменем могла змінювати коханців як рукавички й відкрито заявляти, що шлюб «погано впливає» на настрій, красу та нерви.

Тож господиня дому приймала компліменти, а Канре тим часом брала туфельку і йшла з нею по колу, приміряючи кожній із гостей. А вони всі картинно зітхали й ніяк не могли взути туфельку, навіть коли мали відповідного розміру ніжку. Врешті Канре замикала коло біля своєї панії та торкалась її ступні, обтягнутої кремовими панчохами. Туфелька сідала бездоганно, а служниця в ці миті завше відчувала на потилиці погляд, мовби господиня втішалася, що отак згори донизу може дивитися на неї. Але з чого втішатися? То ж природна річ.

Після церемонії гості йшли до блакитної зали. Неодмінно хтось сідав до клавесина, де лежали буклети з популярними мелодіями.

Канре металась у велику залу — перевіряти, чи готовий бенкетний стіл, чи розправлені штори, чи відчинені вікна. І до моменту, коли вона закінчувала лічити прибори й нагадувала хлопчині, котрий мав розливати вино, що пан Соррей п'є лише біле, прибували всі гості.

За мить після того, як Канре зникла за таємними дверима, схованими між вікном і каміном, залу наповнювали голоси.

Високорідні панове скидалися на простих людей попри оливну гілку. Так само сміялися, сьорбали, часом проливали щось на скатертину, похапцем тягнулися до гарячого, жартували, задивлялися на чужих дружин або чоловіків. Проте Канре завжди пам'ятала: вони не прості люди. Ніколи не будуть такими. Не варто й на мить забувати про це.

— Чи ви чули: Аль-Аканте погрожує війною, якщо ми не відкриємо їм шляхи біля Свічки! — іронічно заявив один пан.

— Знову? І хто ж поїде проти нього? Ви чи, може, маестр Прест? — спитав інший з інтересом.

Канре прислухалась, бо на прийомах у маестри можна дізнатися найважливіші новини ще до того, як вони з'являться на шпальтах усіх газет.

— Вирішувати королю й Раді, — відказав перший, у котрому дівчина впізнала голову великого дому Мерселлі, сусіда й частого візитера господині.

— Я чув, мовби Людовік Прест хоче відійти від справ і передати місце очільника одному зі старших синів, — озвався інший гість,

зиркаючи в бік господині дому: вона мала кровний зв'язок із Престами й могла знати щось.

Але Юріт Альвіанні мовчала і загадково всміхалася, бо її куди більше цікавило, що наговорять під впливом вина і настоянок гості.

— Дурниця воно все, — озвався посоловілий Мерселлі. — Його сини, Бергат і Корентін, звісно, обдаровані юнаки, але пнутися на найвищу посаду і керувати королівськими чаротворцями? Рано їм. Ще й коли знову загроза з боку лірців. Я тих південних зайд до-обре знаю, бився з ними ще до Війни Роаля. — Маестр влаштувався в кріслі зручніше й вочевидь запланував розповідь про подвиги своєї молодості.

Але увагу присутніх відвернув скрип дверей — запізнілі гості завжди викликають інтерес.

— Дякую за довіру, маестре Мерселлі. — Зачувши цей голос, Канре здригнулась, але нагадала собі, що невидимки не тремтять. — Доброго вечора, шановне товариство! Вибачте за спізнення: втрапив у зливу, поки гуляв містом, і не зміг з'явитися до вас вчасно.

— Шановне товариство! — Маестра Альвіанні підвелася з-за столу. — Прошу привітати мого дорогого племінника, котрий нещодавно повернувся з Вінну, й тепер я маю надію, що бачитимемо його поміж нас частіше. Жаррак Етель Прест.

Білявець повільно схилив голову у вітанні. Пан Мерселлі, котрий щойно говорив про синів Преста, поперхнувся вином, і воно потрапило на серветку, заткнуту за комір його сорочки.

Канре безшумно причинила двері, котрі зливалися кольором зі шпалерами, і вийшла крізь вузький коридор у порожню смарагдову залу.

Про великого маестра Преста вона знала добре: найкращий із королівських чаротворців. При зустрічі з його сином варто триматися якнайдалі.

«Він не впізнає тебе», — твердила собі, піднімаючись згодом нагору, назад до зали. Вона ж просто служка. Одна з багатьох. Опущена голова, сховане лице. Бруд під його лакованими туфлями. Не більше.

Жаррак Прест перестрів Канре в коридорі, коли вона поверталася з покою маестри. Одній з паній стало зле, і господиня наказала принести їй торбинку з пахощами. Лавандові сухоцвіти наче мали позбавляти слабкості й запаморочення.

— Панно студентко! — покликав юнак, коли служниця оминула його.

Канре на цей поклик мусила спинитися. До щік та вух приплинула гаряча хвиля: оце ж якщо зараз хтось почує, як він назвав її «студенткою»... Ні, в разі чого можна звести все до жарту. Дівчина опустила голову, подумки підраховуючи пелюстки в розлогих квітах — візерунку на килимі.

— То це таки ти! — Юнак говорив надто радісно — алкоголь, безперечно, вплинув на це. — Важко впізнати. Так летиш!

— Маестре, одна шановна гостя погано почувається, я повинна принести їй цілющих пахоців, — пробурмотіла Канре тихо, але твердо.

Хай що він має на думці, але й високорідним не чужі слабкість і хвороби, тож мав би дозволити їй піти.

— Якщо ти про маестру Жоєнну, то я щойно мав нагоду продемонструвати своє вміння чаротворця, в котрому так сумнівався пан Мерселлі, й позбавив її головного болю... Коли це, звичайно, був головний біль. Скидалося, що то радше нудьга й бажання поїхати додому, аніж справжня хворість.

Канре стало парко. Ніхто не визирав у коридор. З блакитної зали лунав сміх, лилося світло. Її могло би врятувати, якби маестра Альвіанні бодай на мить подумала: а де це забарилась її непутня служка.

«Припини, — сказала вона собі. — Усе так, як завжди. Аби синців не залишилося».

Тільки прогіркле відчуття того, що виходу немає, сьогодні озвалося по-особливому. Так, наче цей маестр, котрий весь день стає їй на шляху, обернувся кісткою в горлі. Або гілкою. Золотою.

— Я знаю, що у вас тут свої звичаї, але маю відчуття, що ти мене геть не слухаєш, — вів далі маестр Прест ледь роздратовано. — Очі підніми. Я не нарікатиму на це твоїй господині.

Напруга відпустила. Гість нарешті сказав те, чого вона очікувала. Дівчина пригасила усмішку, за котру могла поплатитися, підняла голову та розправила плечі. Їй видавалося химерним те, що випростуєшся перед маестрами, коли далі тебе принизять. Хоча далеко не всі думали, що то приниження. Сестра Кара казала, що краще в такі моменти просто не думати ні про що й рахувати листя чи пелюстки на шпалерах або килимах — такого добра довкола вистачало.

Жаррак Прест підійшов ще на крок. Його сіруваті в півтемряві очі виявилися зблизька красивими — як і повинні були. Високорідний же.

— *Кан-ре*, так? — перепитав юнак, від котрого добряче несло сливовою настоянкою, коли він стояв так близько. — Мені потрібна ненадовго твоя поміч.

— Звісно, маестре, — відповіла дівчина, дивуючись, звідки її ім'я... Ах, від пані, звичайно, від пані. — За блакитною залюю в нас найближча спочивальня для гостей.

На його переніссі залягла смужка.

— Спочивальня? Я хотів би, щоб ти провела мене до виходу на веранду. Там же є бодай якесь тихе і спокійне місце?

Канре набрала в груди повітря. Якщо він наполягатиме, перечити не вийде, але бодай повідомити побажання господині — це необхідно.

— Маестра Альвіанні, — дівчина натиснула на ім'я панії, — наполягає на тому, щоб візитери усамітнювалися в гостьових спочивальнях, коли дім повен інших гостей.

— Я ж спитав про... О святі... — Жаррак закотив очі, тоді раптово зігнувся й розсміявся в кулак.

Оце-то спадкоємець. Оце-то благословенний.

Дівчина піймала себе на думці, що не хоче відводити погляду в рідкісний момент щирості вищого. Регочеться, як захмелілий охоронець у ніч Нуелле, як простісінька людина з плоті і крові. Он і плечі ходять дрижаками від тамованого реготу.

— Після цілительського чаротворення, яке не мій профіль, добряче не вистачає кількох хвилин тиші і свіжого повітря... Та підозрюю, я щойно порушив *дуже важливий* кодекс, — пирхнув маестр і міцно стиснув долоню Канре, так що жар пройшов крізь дві пари рукавичок. — Моя біда. Вважай це вибаченням.

І тут Жаррак Прест схилився й поцілував її руку, наче крізь призму захмеління служка на коротку мить стала йому рівною.

РОЗДІЛ 2. БОЙОВЕ ЧАРОТВОРЕННЯ

Канре не хотіла проблем. Втім, їх не меншало від простого небажання.

— Як мені розуміти це? — запитувала маестра Альвіанні, і її погляд з-під підкручених вій міг би здатися оманливо спокійним. Але служниця добре завчила: прихований гнів господині закінчиться більшою бідною.

— Це моя провина, — відповіла дівчина, вдихаючи розсипаний по густому килимові бежевий пил, до котрого вона майже торкалась кінчиком носа. — Я впустила пудреницю, коли прибирала, — додала, сподіваючись, що щирість зіграє на її боці.

— Я не про це спитала. *Очевидно*, що впустила, нещастя. Якби навмисне кинула на підлогу одну з таких баночок, то твоєї піврічної зарплати не стало б оплатити шкоду. А якби то був чаротворчий порошок — і загорівся б дім, тоді що?.. — У голосі господині наростало гуготіння. — Тобі. Заборонено. Торкатися. Їх. Розумієш?

— Так, маестро. — Канре мимоволі вдихнула розсипаної пудри і втиснулася чолом у килим ще дужче. — Я тільки поспішала прибрати до вашого повернення.

Вона б і хотіла, але не могла пояснити, що за напасть сіпнула руку саме тоді, коли пальці стискали філігранну баночку з гравірованою кришкою.

— Вони ж тобі подобаються, так? — спитала господиня раптом.

— Так, — погодилася Канре.

Дарма це заперечувати: маестра Альвіанні любила красу понад усе і вважала, що нічого вищого й святішого нема. Тож краще поділяти її погляди бодай на позір.

— Руйнувати красиві речі, нещастя, — це один із найбільших гріхів. Я хочу, щоб ти запам'ятала це, якщо хочеш жити в моєму домі, спати в теплі та мати платню, котрої вистачає не лише на черствий хліб й одну пару панчіх на рік.

— Так, маестро. — Канре задерев'яніла, знаючи: ось вони й наближаються до її покари.

— Я розумію, що слова не мають тієї ваги, як дії, тому зробимо так, аби ти запам'ятала. Підведися та дай мені свою руку.

Наступної миті пекучий спалах проник під шкіру Канре і попрямував донизу. Червоний поріз простягнувся від внутрішнього боку ліктя через зап'ястя й до долоні, набубнявів краплями крові й розболівся негайно, як маленька пожежа.

Маестра міцно тримала руку служки правицею, у лівій же стискала уламок скляної пудрениці, у крові. Краплі почали стікати до пальців і падати на килим. Канре очікувала, що і це розгніває господиню, проте та зачаровано спостерігала, як біжать донизу цівки.

— Бачиш, яка ти тендітна? — Холодні пальці пробіглися вгору до ліктя дівчини. — Торкни — і вже ламаєшся. Можеш бути скільки завгодно юною і красивою. Та ти не сильна, Канре. Уперта, як і Кара була. Але не сильна. Не думай, що тобі вдасться витримати більше, ніж їй.

Ніготь господині, округлий і відполірований до блиску, притулився до місця порізу, ніби хотів поглибити рану.

Дівчина закусила губи зсередини.

— Красу дуже легко руйнувати, — маестра врешті відпустила її руку. — Тепер поклич Юонну, аби прибрала тут. І не забувай про список справ. Візьмися за всі, що поза домом. Я не хочу тебе сьогодні бачити, чула? Не смій навіть з'являтися в парадних залах.

Канре вклонилася й поспішила до дверей.

Вона ледь не зіткнулася чолом до чола з Юонною. Подруга ревно дбала про лад у домі, який схвалила б господиня, тому несла свіжі квіти до вази в кінці коридору. Але Канре була майже певна: молодша служка стовбичила під дверима й підслуховувала.

— Овва... — видихнула та, більш зацікавлено, аніж співчутливо зиркаючи на кров на руці маестриної помічниці. — Дісталось добряче, так?

— Дивись, аби тобі не дісталось, — огризнулася Канре й пішла геть якомога швидше, бо їй не хотілося залишати криваві плями по всьому дому.

Щойно вона вийшла за двері світлого, пахкого й нагрітого сонцем покою, вузький і темний коридор одразу розвіяв усю задерев'янілість, котра опанувала перед господинею. Та вдосталь розпоряджалася

шмагати слуг, утім куди гірше було, коли починала говорити отакими-от повчаннями і ранила Канре. Завжди несильно, але відчутно для того, аби подальша робота приносила тривалий біль. Чому господині забаглося так із нею чинити, дівчина не знала — знала лише, що ні Юонні, ні кому іншому *особливої* уваги не діставалося. А так часом їй думалося, що маестра мстить за щось. Або має непоясниму пристрасть до споглядання крові, яка витікає з порізів і прокладає стежки по шкірі. Але, певна річ, то безглузда думка.

Канре б натомість радо прийняла як покару залишитися без плати місяць чи два. Живучи в домі господині, вона могла би протриматись. А от доріжки крові нагадували про Кару. У той її найгірший день. Чи відає про це маестра? Ні, звідки. Мабуть, пані Альвіанні думає, що чинить милостиво. Врешті, жорстокість високорідних — знана річ. Не можуть вони по-іншому. Велика сила пожирає душу.

Підійди — згориш.

Мимоволі Канре згадала недавній прийом і молодого чаротворця з Вінну. Того, який наказав їй підвести погляд, не знаючи, що означають ці слова. Того, який — немислиме! — попросив вибачення й не забажав її тіла. І потім розсміявся та пішов собі на веранду вниз, до свіжого повітря.

Дівчина подумки попрохала святих, щоб у разі існування іншого життя дали їй народитись у Вінні — вочевидь, там до нижчих ставляться прихильніше. Про те, щоб народитися високорідною, дівчина навіть не подумала — все ж є межа і у мрій.

— Лірці, щоб їх синька забрала, таки подуріли, — бубонів пекар, у котрого Канре купувала пляцки з ягодами до пообіднього чаю маестри.

Панії ніяк не могли вгодити солодощі, які готували кухонні дівчата в них у домі, тому вона відправляла помічницю на закупи до найближчої пекарні-кондитерської. І постійно нарікала, що має найняти собі доброго кондитера в дім, але так того й не робила, а Канре сприймала короткі прогулянки як велике щастя.

— Збирати війська під кордоном — чи чули таке? — вів далі пекар.
— Ніби варвари якісь.

— Лірці лірцями, а синьку намарне не клич, бо біду матимеш, — пробурмотіла бабця, котра стояла поруч із Канре й прискіпливо вивчала довгасті хлібини, розкладені на прилавку.

— Та то не війська, а, певно, тільки почет їхніх чаротворців, — буркнула пекарева дружина, котра відраховувала решту, роздивляючись дрібні лере підсліпуватими очима. — Слуги Іскристого люблять гучний супровід.

— Ніби наші не такі... А в порту балакають: вони хизувалися, що осінь зустрічатимуть уже у форті Блакитної Свічки, — докинув пан, котрий стовбичив біля дверей.

— Думають, що наші чаротворці не дадуть відпору? Ха! — Пекар спакував плячки в коробку і простягнув Канре. — Осьо, все як завше, краленько.

— Запишіть за домом Альвіанні, — осміхнулася дівчина та обережно підняла коробку з прилавка. Поранена рука негайно занила.

Канре кортіло більше послухати новин про лірців та їхні воєнні погрози, які у вустах містян швидко розросталися, як тісто в мисці. Але список справ і провина перед маестрою підганяли.

Синій плащ дозволяв Канре гарно сховати не лише обличчя, а й поранену руку, котру пані Манно обмила настоянкою з травами та обв'язала сірою ганчіркою, примовляючи, що такій роззяві вже давно пора було б ті руки відтяти. Грум, котрий єдиний умів спілкуватися з пані Манно на рівних, часто буркотів, що хай би вона згадала, як сама молода була й гав ловила. Стара управителька, яка ганяла всіх від ранку до ночі й потім ще до півсмерті, певна річ, ніколи не ловила гав. Здавалося, вона була невід'ємною часткою маєтку маєстри і буде тут завжди — на страх усіх нових служок. Єдине, що рятувало Канре від нескінченних доскіпувань, — заступництво самої панії, котра взяла її на місце покійної Кари, своєї помічниці. А це щось таки важило.

Дівчина хутко забігла на кухню, передала покупки Юонні, котра вже була тут як тут — в очікуванні чаю. Подруга сяяла, як відчищена люстра, — маєстра Альвіанні рідко кликала її собі на поміч.

— У пані гість! — повідомила Юонна, щойно зобачивши Канре. — Приїхав з отакеним букетом! — Вона розвела руки в сторони,

намагаючись обхопити парке повітря.

— Це не букет, а ціла копиця, — відказала дівчина байдуже, бо не бачила причини тішитися.

— А ось! — Юонна повернулася до неї правим боком — у волоссі спалахнули темно-мідні жоржинові пелюстки. — Маєстр дав мені. Сам.

Дівчина хотіла звично заперечити, що їм заборонено приймати будь-що від вищих. Проте якби молодша служка порушила заборону, то не кричала би про це. Мовби читаючи її думки, подруга усміхнулася збуджено:

— Пані дозволила. Тож я *не могла* відмовитися.

Увага гостей лестила Юонні, мовби це покращувало її становище. Канре нишком заздрила. Вона хотіла б так само з усмішкою й легко приймати все. І менше здригатися.

Але тоді — перед очима оживала кров рівчаками й здавлювала задуха.

«Ти не така сильна, як Кара», — казала господиня. І то була правда.

Утім, життя таке, як воно є. Нема сенсу просити іншого, бо можна позбутися й того, що маєш. Адже синюшна міттга забирала з собою тисячі життів. Війни приходили, і якщо святі помагали, то чаротворці вирішували все поміж собою. Якщо ж ні — полум'я битв пожирало тисячі життів. А часом усе було гаразд, але у великих пральнях, що в Нижньому місті, окріп вихлюпувався з чанів на голови дівчат, юних і тонкошкірих, як сестра Юппер.

Канре пригадувала, як злізала її шкіра, червона й порепана, відривалася пластами й оголювала рожеве тіло, котре виявилось надто слабким, аби жити далі. Пригадувала безтямний погляд дівчини при смерті, яка не нагадувала сестру, хоча все ще була нею.

«Як смієш думати, що твоє тіло й життя — особливі? — питала Канре себе в моменти сумнівів чи страху. — Твоя плоть уразлива до синюшної зарази — на відміну від маєстрів чаротворців. Тобі не під силу спинити жодну війну — на відміну від маєстрів чаротворців. Тож ти повинна відчувати дяку до них — бодай як Юонна».

Та вона однаково не відчувала.

Канре провела подругу поглядом. Та натхненно викладала на таці солодощі та фрукти для маєстри і гостя.

Дівчину теж зацікавило, хто це завітав. Проте панія заборонила з'являтися їй на очі. Тому Канре скористалася кількома таємними переходами і врешті опинилась у ніші за стіною, котра відділяла її від блакитної зали, де зазвичай приймала відвідувачів господиня. У ніші стояла височенна ваза, за якою лише ті, хто знав, могли знайти невелику, завбільшки з монету, дірочку — з іншого боку її затуляла ніжка стола.

Дівчина опустила на підлогу, притулилась до дірочки, заспокоїла дихання й прислухалась.

— Ми виїжджаємо на переговори наприкінці тижня. Лірців щось підганяє, і мені треба дізнатися, що саме, — розповідав твердий чоловічий голос, від котрого в Канре пішли мурашки по шкірі.

— Людó, радосте моя, — прозвеніла маестра. — Залиш це послам і шпигунам. Навіть якщо південці спробують напасти, ви переможете.

— Твоя певність, люба моя, не має під собою підстав. Ти знаєш, як мене дратують такі заяви. Усе потрібно вирахувати й зважити. Я не хочу потрапити в таку ситуацію, як при дворі Аллонсі.

— Мені нічого й не треба знати, коли йдеться про тебе. Я навчилася бачити людей і їхні можливості надто добре, щоб повірити, наче лірці мають шанс, — відповіла маестра втомлено. — Поза тим, годі розмов про війну, в мене од них голова болить... А ти так рідко буваєш із візитами! Розкажи, як у вас ведеться. Бо наче й не рідня.

— Старші їдуть зі мною, тож вони у зборах зараз. Треба скористатися шансом, поки король запросив нас усіх, а Мерселлі й д'Олени залишаються в столиці.

— А чого? — стишила голос маестра, котра не забувала про протистояння великих домів.

— Бо якщо зривати з місця всіх, то лірці ще вирішать, наче король усерйоз сприймає їхні погрози... Та синька з ними, ми б і з Корентіном дали лад усьому! А поки на півдні такі непевні справи, то молодшого я хочу до вас відправити. Бо його всюдисуца матір може й сюди з'явитися, якщо почує про мій від'їзд.

— Знову? — застогнала маестра. — Ви ж хіба не вирішили цього питання по-людськи?

— А коли вона людиною була? — У чоловіковому голосі прорізався жорсткий, колючий сміх. — Зміюка. Ще й задурила йому голову, поки

тримала при собі. Де взагалі таке бачено: щоб дитину — і тримати при собі? Що у вінців, що в ерманців не вміють виховувати як слід.

— Батьки завжди прагнуть владі над дітьми, що б ти не казав. Завжди простягатимуть руки до них і волітимуть тримати міцно-міцно.

— Ти ніколи не ставала матір'ю. Відкіль тобі знати.

— А для цього не треба вродити дитя. Достатньо поглянути збоку. Збоку, знаєш, воно й видніше, любий.

— Як скажеш. Пошту з Вінну я вже наказав передавати мені. Але за всім не вслідкуєш. Скажу тобі одне: мої спадкоємці залишаться зі мною. Усі до одного. Навіть якби я мав власноручно вбити Іскру чи висотати з неї всі спогади про молодшого через Нитку Атаїс. Жоден з Престів не буде в лавах армії Вінну по тому, що та зміюка мені вчинила.

— Збережи цей запал для лірців, — скептично відповіла маестра Альвіанні і сплеснула в долоні. — Де це наш полуденок забарився? Храніть святі, та якщо бодай хтось у цьому домі виконує свою роботу вчасно, то я — палка прихильниця південців.

— І що, це так твоя шалена обітниця дає плоди?

— У моєму домі — мої правила, Людо. — У голосі маестри брязнула погроза. — Слуги будуть бездоганними. І тут ніхто більше не помре.

Канре прокручувала фразу маестри в голові багато разів. Вона ніколи не чула цього від самої панії, проте гість виразно згадав про якусь обітницю. А хто був той гість, Людо, дівчина не впізнала. Родич маестри й чаротворець, пов'язаний з лірським конфліктом... Панія мала велику родину, але особливо теплі стосунки її ні з ким не пов'язували. Та й жили більшість із її родичів на півдні, звідки походила маестрина матір, котра вже після народження Юріт Даль другим шлюбом влилася в дім Престів. Тож інші Альвіанні рідко з'являлися в маєтку. Отож Прест? Можливо. Адже і гість недавній, юний чаротворець, виявився з того дому.

Позбавлена потреби супроводжувати сьогодні кожен крок маестри, дівчина швидко закінчила всі справи й подалася до парку біля

Лекторійного дому. З одного боку помпезний заклад був схожий на палац, перед яким розкинулись пишно завітчані клумби. Скульптурні красені й красуні з безсоромно оголеними мармуровими тілами ховалися між алеями. З головного входу Лекторійний дім від вулиці відмежовувала кована огорожа, а знак гілки на воротах золотів достатньо яскраво. Для тих, хто ігнорував знак, були ще й охоронці: про безпеку спадкоємців невсипуще піклувалися.

Проте Канре ніколи не наближалась до воріт. Натомість, якщо пройти вздовж Лекторійного дому до кінця вулиці, потім звернути у вузький проїзд, котрий врешті перетворюється на стежку, а тоді дати стежці завести тебе ще далі й загубитися в траві — можна вийти врешті до місця, де огорожа завертає ліворуч, а за нею ховається прегарний парк. Закинутий.

Тут трава росла вільно й високо; старі, покручені дерева пнулися до води; а замулене, ніде правди діти, озерце поблискувало на сонці, ваблячи мошкару. Трохи глибше в парку стикалися залишки стежок, всипаних раніше гравієм, і кілька розбитих статуй, зодягнутих у мох, як в ошатні смарагдові сукні.

Дівчина приходила сюди зрідка. Знала, що звично маестра не згадуватиме про існування своєї помічниці до завтра, якщо вже сказала, що не хоче її бачити в домі. Тож можна вкряти собі трохи вільного часу.

Канре обійшла озеро, слідкуючи, щоб не пірнути туфлею в заболочену калабаню, яких тут було багацько. На тому боці збереглася помітна алея, відмежована рядом тополь. Десь віддалік — мабуть, від парку біля Лекторійного дому — лунали вигуки. Студенти після занять розважалися, не обтяжені нічим, крім знань. Але знання — невелика ноша, думала собі Канре. Вона розуміла, що складно вивчати мови, закони а чи історію древніх царств, що це потребує неабиякого терпіння та світлої пам'яті. Проте коли в тебе розтята рука, яка саднить, а треба ще й носити пакунки, то легшим завданням було б посидіти над книгами.

Дівчина вмостилася на уламок колони, який, ніби тріснутий стовбур, лежав на стежці. Вона опустила голову на руки і глибоко вдихнула, закликаючи сестер.

Вони спостерігали за її життям — дівчина вірила в це. Тим більше, коли починала говорити до них, то пригадувала хороші дні. Вони заступали в уяві погані, і Канре більше не бачила синюшних відміток на ногах молодшої сестри, обпаленої шкіри середньої та очей Кари в той день, коли...

Наче вона просто не могла по-іншому. Сестра тоді похапцем говорила, без сміху. Прощаючись. Про те, що є речі, які варті. І в їхньому житті — є. Навіть у них, у нижчих.

Канре не відкрила для себе таких речей. Не могла змінити світ, не могла врятувати нікого. Їй хотілося би більше поговорити з Карою про важливе, про те, як жити в оточенні високорідних, але тепер сестра переважно відповідала не словами, а знаками. Як хочеш — так і розумій.

Виходячи з дому не у справах, Канре не надягала плаща з гербом маестри — лише свій, старий і потертий. І зараз зіщулилася від вітру, який розбурхував їй коси.

Вітер приніс із собою скрик. Канре вирішила, що то все ще студенти розважаються. Проте вигуки лунали щораз ближче. Сперечалися кілька голосів.

Дівчина зачаїлася, обережно зійшла зі стежки і наблизилася до дерева, широкий стовбур якого мав би сховати її.

— Чи ти тільки говориш ладен? — гаркнув хтось.

Відмежована тополиною алеєю, простора галявина тягнулася аж до студентської половини парку, котру надійно замикала огорожа. Канре помітила віддалік трьох юнаків. Четвертий стояв спиною до неї. Один проти трьох, отже. Вочевидь, вони хотіли поспілкуватися без свідків, якщо зайшли так далеко. Усі аристократи — світлий одяг видавав.

— Знов нагадую, що ви, боюся, не зовсім правильно зрозуміли мене, — відповів четвертий юнак. Надто спокійно як на того, хто втрапив у біду. Хоча хто тих вищих збагне.

Дівчина примружилась: очі часом підводили її після нічного читання й шиття. Проте тепер білявець і його голос сплелися в одне.

Знову він. Знову Прест.

Канре припала до дерева. Сподівалася, що її не помітять, — студенти були надто зайняті суперечкою. А якщо й помітять — то що ж, із цього, покинутого боку парк уже не є закритою територією. Утім, їй не

хотілося стикатися ні з ким у безлюдному місці, без плаща з гербом, ще й з розметаними косами, як у дівчат із дому Мамці Роли.

— Може, повториш, які вислови ти дозволив собі про маестра Мерселлі? — спитав гнівно один із трьох суперників Преста.

— Щось про слабкість дому, чи не так? — докинув інший.

— Овва, як у вас люблять перебільшувати сказане, — відказав маестр Жаррак. — Мої вислови стосувалися суто нашої лекції з історії. Хотілося подискутувати, та, бачу, тут не визнають дискусій.

— Приїхав з Альтеса — там би й сидів, якщо тобі наші звичаї не до смаку, — похмуро відказав найвищий зі студентів і ступив крок уперед. — Захищайся. Ти образив честь мого дому, і, як велить звичай, я не пробачу цього.

Канре затамувала подих. Острах потрапити чаротворцям під гарячу руку змусив її присісти в траві. Подумки дівчина подякувала Юонні, котра розлила чай на її світлу сукенку, тому сьогодні дівчина мусила ходити весь день у непримітній коричневій.

— Я б волів, щоб ми всі зберігали холодну голову, — відповів Жаррак різкіше.

Дівчина помітила, що він обома руками спирається на довгий чорний ціпок. Певніше за все, то був його артефакт для чаротворення.

— Скажи краще, що просто хочеш голову зберегти. І, можливо, я пожалію тебе. Якщо вибачишся, — відказав ображений студент. — Як слуга.

— Чи у Вінні не вчать і цього? — докинув один із його посіпак.

— Захищайся, — повторив перший. Артефакт, інакшої форми, був і в його руках.

Жаррак стояв непорушно. Проте щось клацнуло — а тоді різка хвиля пригнула траву і шурхнула, як невидима смерть, повз схованку Канре.

Дівчина сахнулася.

Жаррак стояв непорушно.

— Маестри, я нагадую: заборонено використовувати бойовий чар поза полем бою чи дуелі, — вигукнув він і ширше розставив ноги, мовби це мало убезпечити від наступної атаки. — Так каже закон вашого короля.

— Не тобі про королівські закони говорити. Або захищайся, або... — суперник не закінчив речення.

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ